

Ministerul Justiției
al Republicii Moldova
Judecătoria Botanica
mun. Chișinău
str. N. Zelinski 13, MD-2038
tel. 022-52-71-31

Министерство Юстиции
Республики Молдова
Суд Ботаника
mun. Кишинэу
ул. Н. Зелинского 13, MD-2038
тел. 022-52-71-31

2-426/16

No. 5	SENDAIA SUPERIOR AL MAGISTRATURII Judecătoria Botanica MUN. CHIȘINĂU
18.05.2016	20

Curtea Constituțională
mun. Chișinău,
str. A. Lăpușeanu 28 MD-2004

Judecătoria Botanica vă expediază în adresa dumneavoastră cauza civilă la acțiunea înaintată de Republica Moldova reprezentată de Ministerul Justiției către Constantin Gurschi, Mihail Macar, Nicolae Gurdila, Tudor Popovici privind încasarea în ordine de regres sumei de 65950,60 lei, dosarul civil nr. 2-426/16 în vederea examinării sesizării privind excepția de neconstituționalitate formulată de judecătorul Judecătoriei Botanica mun. Chișinău Nicolae Șova.

Anexă: dosarul nr. 2-426/16 pe 55 (cincizeci și cinci) file.

Judecător:

Nicolae Șova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
INTRARE NR.	579	
19	05	20 16

ÎNCHEIERE

05 mai 2016

mun. Chișinău

Judecătoria Botanica, mun. Chișinău

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecătorul Nicolae Șova
Grefier Tatiana Tutelea

Cu participarea:

Reprezentantului reclamantului Constantin Cachița

examinând în sediul instanței, în ședință publică cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ministerul Justiției împotriva Constantin Gurschi, Mihail Macar, Nicolae Gordilă și Tudor Popovici privind încasarea în ordine de regres a sumei de 65 950,60 lei și,

c o n s t a t ă :

Pe rol la Judecătoria Botanica, mun. Chișinău se află pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ministerul Justiției împotriva Constantin Gurschi, Mihail Macar, Nicolae Gordilă și Tudor Popovici privind încasarea în ordine de regres, din contul ultimilor, a sumei de 65 950,60 lei în beneficiul statului, în persoana Ministerului Finanțelor, în calitatea sa de ordonator principal al bugetului de stat.

La data de 08.04.2016, prin intermediul cancelariei instanței de judecată Constantin Gurschi, Mihail Macar, Nicolae Gordilă și Tudor Popovici au depus referință în care înaintează cerere de ridicare a excepției de neconstituționalitate pentru controlul constituționalității prevederilor art. 27 din Legea cu privire la Agentul guvernamental, în sensul corespunderii prevederilor art. 6, 116 alin. (1) și (6) din Constituția Republicii Moldova.

În ședința de judecată reprezentantul reclamantului Ministerul Justiției, în baza procurii nr. 119 din 05.08.2015, Costantin Cachița a lăsat la discreția instanței expunerea asupra cererii date.

În ședința de judecată nu s-au prezentat pîrîții Constantin Gurschi, Mihail Macar, Nicolae Gordilă și Tudor Popovici, fiind legal citați, însă Constantin Gurschi și Tudor Popovici au depus cerere de examinare în absența sa.

Audiind reprezentantul reclamantului, studiind materialele dosarului, instanța de judecată consideră necesar de a ridica excepția de neconstituționalitate și de a remite Curții Constituționale sesizarea, reieșind din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) CPC, dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (3) CPC, din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și pînă la adoptarea hotărîrii de către Curtea Constituțională, procedura de examinare a pricinii sau de executare a hotărîrii pronunțate se suspendă.

Conform Hotărîrii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, pentru interpretarea articolului 135 alin.(l) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

Înalta Curte a statuat că, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătorilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a articolului 135 alineatul (1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

Totodată, judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii

următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Drept urmare a celor justificate, ținând cont de faptul că, obiectul sesizării intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție, fiind o lege organică, excepția a fost invocată de către Constantin Gurschi, Mihail Macar, Nicolae Gordilă și Tudor Popovici prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și Curtea Constituțională nu s-a expus anterior referitor la prevederile care se invocă a fi neconstituționale, instanța va prezenta Curții Constituționale sesizare.

În conformitate cu art. 260 alin. (1) lit.e) CPC, instanța judecătorească este obligată să suspende procesul în cazul ridicării excepției de neconstituționalitate.

În conformitate cu art. art. 12¹, 260, 263 CPC, instanța de judecată,-

dispune:

A ridica excepția de neconstituționalitate depusă de Constantin Gurschi, Mihail Macar, Nicolae Gordilă și Tudor Popovici, pentru controlul constituționalității art. 27 din Legea cu privire la Agentul guvernamental.

A remite după competență Curții Constituționale sesizare privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ministerul Justiției împotriva Constantin Gurschi, Mihail Macar, Nicolae Gordilă și Tudor Popovici privind încasarea în ordine de regres a sumei de 65 950,60 lei.

Procesul în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de de Ministerul Justiției împotriva Constantin Gurschi, Mihail Macar, Nicolae Gordilă și Tudor Popovici privind încasarea în ordine de regres a sumei de 65 950,60 lei se suspendă.

Încheierea poate fi atacată cu recurs la Curtea de Apel Chișinău, atît cît durează suspendarea procesului, prin intermediul Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău.

Președinte de ședință,
judecător

Nicolae Șova

SESIZARE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
prezentată în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din
Constituția Republicii Moldova

I. Autorii sesizării

Judecătoria Botanica, mun. Chișinău, judecătorul Șova Nicolae,

Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Zelinski 13, bir. 1A,
tel. 022 52 71 31, fax. 022 52 20 21, e-mail: jb@justice.md

II. Obiectul sesizării

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare controlul constituționalității prevederilor art. 27 din Legea cu privire la Agentul guvernamental, nr. 151 din 30.07.2015, Monitorul Oficial nr.224-233/455 din 21.08.2015, în sensul corespunderii prevederilor art. 6, 116 alin. (1) și (6) din Constituția Republicii Moldova.

III. Circumstanțele litigiului examinat de către instanța de judecată

La data de 03 februarie 2016 Ministerul Justiției a depus împotriva judecătorilor Constantin Gurschi, Mihail Macar, Nicolae Gordilă și Tudor Popovici cerere de chemare în judecată cu privire la încasarea, în mod solidar, în ordine de regres, din contul ultimilor, a sumei de 65 950 lei 60 bani în beneficiul statului, în persoana Ministerului Finanțelor, în calitatea sa de ordonator principal al bugetului de stat.

În fapt, reclamantul a invocat Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 09 iulie 2013, pronunțată pe cauza *Beșliu vs. Republica Moldova* (nr. 28178/10), în temeiul căreia, Republica Moldova a fost obligată să achite reclamantei Svetlana Beșliu suma de 2 000 euro cu titlu de prejudiciu moral și suma de 1 787,50 euro cu titlu de costuri și cheltuieli de reprezentare în fața Curții, constatând încălcarea de către Republica Moldova a art. 8 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale - dreptul la protecția vieții private a reclamantei.

În drept, cererea de chemare în judecată este întemeiată inclusiv pe prevederile art. 27 din Legea cu privire la Agentul guvernamental.

IV. Expunerea pretensei încălcări a Constituției și a argumentelor aduse în sprijinul acestei afirmații.

Considerăm prevederile art. 27 din Legea cu privire la Agentul guvernamental ca fiind neconstituționale din următoarele motive.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

Prevederi relevante din Constituție:

Articolul 6

Separarea și colaborarea puterilor

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sânt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.

Articolul 116

Statutul judecătorilor

"(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sânt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii."

"(6) Sancționarea judecătorilor se face în conformitate cu legea."

Prevederi relevante din Legea cu privire la statutul judecătorului:**Articolul 1. Judecătorul, purtător al puterii judecătorești**

"(3) Judecătorii instanțelor judecătorești sânt independenți, imparțiali și inamovibili și se supun numai legii.

(4) Judecătorii iau decizii în mod independent și imparțial și acționează fără niciun fel de restricții, influențe, presiuni, amenințări sau intervenții, directe sau indirecte, din partea oricărei autorități, inclusiv judiciare."

Articolul 19. Inviolabilitatea judecătorului

"(3) Judecătorul nu poate fi tras la răspundere pentru opinia sa exprimată în înfăptuirea justiției și pentru hotărârea pronunțată dacă nu va fi stabilită, prin sentință definitivă, vinovăția lui de abuz criminal."

Prevederi relevante din Legea cu privire la Agentul guvernamental:**Articolul 27. Dreptul de regres**

(1) Statul are dreptul de regres împotriva persoanelor ale căror acțiuni sau inacțiuni au determinat ori au contribuit semnificativ la încălcarea prevederilor Convenției care a fost constatată printr-o hotărâre sau a impus soluționarea amiabilă a cauzei aflate pe rolul Curții Europene ori formularea unei declarații unilaterale.

(2) Sumele stabilite prin hotărârea sau decizia Curții Europene, prin acordul de soluționare amiabilă a cauzei aflate pe rolul Curții Europene sau prin declarația unilaterală se restituie în baza unei hotărâri judecătorești, proporțional vinovăției stabilite.

(3) Ministerul Justiției este obligat să intenteze acțiunea în regres, dacă se întrunesc condițiile stabilite prin lege, în termen de 3 ani din ziua achitării sumelor stabilite prin hotărârea sau decizia Curții Europene ori prin acordul de soluționare pe cale amiabilă.

Argumentare.

Potrivit art. 116 alin. (1) din Constituție, judecătorii instanțelor judecătorești sânt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii. Alin. (6) al aceluiași articol statuează că sancționarea judecătorilor se face în conformitate cu legea.

Noțiunea de independență a judecătorilor și aspectele importante pentru tragerea acestora la răspundere în legătură cu pronunțarea actelor judecătorești de dispoziție au fost dezvoltate în următoarele acte normative.

Astfel, conform art. 1 din Legea privind statutul judecătorului, judecătorul este persoana investită constituțional cu atribuții de înfăptuire a justiției, pe care le execută în baza legii. Judecătorii instanțelor judecătorești sânt independenți, imparțiali și inamovibili și se supun numai legii.

Art. 19 alin. (3) din Legea privind statutul judecătorului stabilește că judecătorul nu poate fi tras la răspundere pentru opinia sa exprimată în înfăptuirea justiției și pentru hotărârea pronunțată dacă nu va fi stabilită, prin sentință definitivă, vinovăția lui de abuz criminal.

Potrivit art. 307 din Codul penal al Republicii Moldova, magistrații sunt pasibili de răspundere penală pentru pronunțarea cu bună-știință a unei hotărâri, sentințe, decizii sau încheieri contrare legii.

Conform art. 5.2 din Carta Europeană cu privire la Statutul Judecătorului, adoptată la 10 iulie 1998 sub auspiciile Consiliului Europei, repararea prejudiciului suportat în mod ilegal ca urmare a deciziei sau a comportamentului unui judecător în exercițiul funcțiunii sale este asigurată de către stat. Statutul poate prevedea ca statul să aibă posibilitatea să ceară judecătorului rambursarea, în anumite limite, printr-o acțiune jurisdicțională în cazul necunoașterii grosolane și inescuzabile de către judecător a regulilor în cadrul cărora se desfășoară activitatea acestuia. Sesizarea jurisdicției competente trebuie să facă obiectul unui acord prealabil al instanței.

Cu referire la pretențiile civile împotriva judecătorilor Carta europeană privind statutul judecătorilor a Asociației Europene a Judecătorilor (20 aprilie 1996) prevede că nici un judecător nu va fi direct responsabil într-un proces civil în ceea ce privește îndeplinirea atribuțiilor sale profesionale.

Potrivit pct. 16 din Principiile de bază ale independenței Justiției (adoptate la al 7-lea Congres al Națiunilor Unite referitor la Prevenirea Infracțiunilor și la Tratatul Infracțiilor, care a avut loc la Milano în perioada 26 august 1985 - 6 septembrie 1985 și aprobat prin rezoluțiile Adunării Generale nr. 40/32 din 29 noiembrie 1985 și nr. 40/146 din 13 decembrie 1985), fără a afecta vreo procedură disciplinară sau vreun drept de apel sau vreun drept de a primi despăgubiri de la stat, în conformitate cu dreptul național, judecătorii ar trebui să se bucure de imunitate personală față de acțiunile civile pentru despăgubiri materiale formulate în caz de acte neadecvate sau omisiuni ce au avut loc în exercitarea atribuțiilor lor judiciare.

Prevederi reiterate în art. 28 din Declarația de la Brijuni din 14 octombrie 2015 cu privire la Principiile de Independență a Justiției adoptată de Conferința Președinților de Instanțe Supreme din Europa Centrală și de Est, fără a afecta procedurile disciplinare sau dreptul la apel ori de a primi despăgubiri de la stat în conformitate cu dreptul național, judecătorii trebuie să se bucure de imunitate în a fi chemați în judecată civilă și imunitate de a plăti despăgubiri pe motiv de acte neadecvate sau omisiuni în exercitarea funcției. Niciun judecător nu trebuie să fie supus procedurilor penale pentru comiterea vreunei infracțiuni fără a i se retrage sau a renunța la imunitate. Oricum, pentru că un judecător nu este mai presus de lege, atunci când un judecător este implicat în conduite infracționale ridicarea imunității sale trebuie să fie iminentă.

În conformitate cu art. 66 din Recomandarea cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile adoptată la 17 noiembrie 2010 de Comitetul de Miniștri a Consiliului European, nu poate fi antrenată răspunderea civilă sau disciplinară a unui judecător pentru modul de interpretare a legii, apreciere a faptelor sau evaluare a probelor, cu excepția cazurilor de rea-credință și gravă neglijență.

Rezoluția adoptată de Asociația Europeană a Magistraților în cadrul reuniunii de la Siofok, din 27 septembrie - 2 octombrie 2006, subliniază că judecătorii nu pot fi constrânși să activeze sub amenințarea unei sancțiuni financiare, a cărei existență poate influența, chiar inconștient, hotărârile lor, făcând trimitere la Avizul nr. 3 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) privind principiile și reglementările care domină imperativele profesionale care se aplică judecătorilor și în mod special deontologia, comportamentele incompatibile și imparțialitatea.

Declarația regională de la Beijing asupra principiilor privind independența judecătorească din regiunea LAWASIA (28 august 1997) statuează puterea judecătorească drept o instituție care are cea mai mare valoare în orice societate. În prevederile sale referitoare la independența judecătorească, Declarația prevede necesitatea aplicării imunității personale a judecătorilor contra răspunderii civile pentru daunele materiale, pentru respectivele acțiuni în exercitarea funcțiilor sale.

Necesită accentuată opinia Curții Constituționale materializată în Hotărârea sa nr. 12 din 7 iunie 2011 pentru controlul constituționalității prevederii art. 22 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului în redacția Legii nr. 152 din 8 iulie 2010, unde s-a statuat faptul că, în lumina abordării evolutive și dinamice a Convenției de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, este inadmisibilă responsabilizarea automată a judecătorilor în asemenea situații, fără a demonstra latura obiectivă și subiectivă a abaterii disciplinare prin antrenarea răspunderii civile sau disciplinare a unui judecător pentru modul de interpretare a legii, apreciere a faptelor sau evaluare a probelor, cu excepția cauzelor când legea a fost încălcată cu rea-credință sau neglijență gravă. Curtea subliniază că, judecătorii beneficiază de imunitate în exercitarea justiției, iar anularea sau modificarea hotărârii judecătorești nu este un temei determinant pentru sancționarea judecătorului.

În exercitarea atribuțiilor ce le revin, judecătorii trebuie să beneficieze de garanțiile inerente funcției și de libertatea neîngrădită de a soluționa cauzele în mod imparțial, în conformitate cu legea și intima apreciere a faptelor. Prin definiție, o hotărâre judecătorească emisă în condițiile planării persistente a pericolului de atragere la răspundere pecuniară pentru opinia exprimată, nu poate constitui o emanație generată de o instanță independentă.

Cu prilejul Comentariului pct. 5.2 din Carta Europeană cu privire la statutul judecătorului s-a consemnat că, repararea prejudiciilor suportate ilegal în urma unei decizii sau ca urmare a comportamentului judecătorului în exercițiul funcțiunii este asigurată de Stat. Aceasta înseamnă ca Statul reprezintă, față de victimă, garantul constant al reparării prejudiciilor. Precizând că această

garanție a Statului se aplică prejudiciilor suportate în mod ilegal, în urma unei decizii sau ca urmare a comportamentului judecătorului, Carta nu se referă în mod necesar la caracterul eronat al deciziei sau comportamentului, dar insistă mai degrabă asupra prejudiciului care rezultă în urma acestora sau care sânt suportate "în mod ilegal". Acest lucru este perfect compatibil cu răspunderea care nu se bazează pe eroarea judecătorului, ci pe caracterul anormal, special și grav al prejudiciului care rezultă din decizia sau din comportamentul său. Importanța acestui lucru reiese din preocupările îndreptate spre aceea ca independența jurisdicțională a judecătorului să nu fie afectată printr-un regim de răspundere civilă.

Aportul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului în dezvoltarea statului de drept, fortificarea principiilor și valorilor care mențin această infrastructură juridică progresivă este incontestabil, însă Curtea nu reprezintă o instanță judecătorească care pronunță sentințe în privința vinovăției factorilor de decizie sau constată caracterul vădit ilegal al hotărârilor adoptate, urmând ca acest fapt să fie stabilit de instanțele judecătorești autohtone, în modul și condițiile prevăzute de lege.

Este de menționat că art. 27 din legea cu privire la Agentul guvernamental acordă statului dreptul de regres inclusiv în cazurile acordului de soluționare amiabilă a cauzei aflate pe rolul Curții Europene și declarației unilaterale de recunoaștere a violării Convenției. **Astfel, răspunderea materială a judecătorilor poate fi antrenată în dependență de discreția exclusivă a Agentului guvernamental, care este exponentul puterii executive. O atare redacție a legii contestate este în contradicție evidentă cu prevederile art. 6 din Constituția Republicii Moldova.**

Nu poate fi menționat și faptul că prevederile art. 27 nu prevăd, în principiu, condiții clare și previzibile pentru exercitarea regresului. În același timp, este evident că pronunțarea anumitor decizii în procesul de exercitare a actului de justiție, care este complex și în permanentă evoluție, nu poate fi sancționată material în dependență de soluțiile instanțelor judecătorești extranaționale, or, deseori, practica judiciară internațională este diferită de cea națională nu tocmai din motiv că magistrații naționali nu își îndeplinesc corespunzător atribuțiile de serviciu. Astfel, frecvent, condamnarea de către CEDO a statelor membre ale Consiliului Europei este dictată de legislația internă, practica judiciară autohtonă sau specificul sistemului judecătorec. La fel, sunt frecvente cazurile când chiar magistrații CEDO optează pentru soluții diferite la examinarea unor aspecte principale privind aplicarea prevederilor Convenției sau când Curtea Europeană își modifică practica judiciară.

V. Expunerea cerințelor autorilor sesizării.

Ținând cont de cele expuse și în conformitate cu prevederile art.135 din Constituție, art.4 din Codul Jurisdicției Constituționale și art.4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, autorii sesizării solicită exercitarea controlului constituționalității art.27 din Legea cu privire la Agentul guvernamental în lumina prevederilor art.6 și 116 din Constituția Republicii Moldova.

VI. Documente anexate:

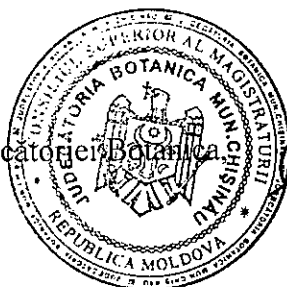
Cauza civilă nr.2-426/16 - Volumul I cu ____ file.

VII. Declarația și semnătura.

Autorii declară că circumstanțele de fapt invocate în prezenta sesizare sunt autentice și exacte.

Cu respect,

Judecătorul Judecătoria Botanică
mun. Chișinău

Nicolae Șova

Nicolae Șova